

F O A I E

pentru

minte, inimă și literatură.

No. 37.

Luni, 15. Septembrie

1847.

Вовавъларѣ де ворвестреине дп лим-
ва ромънъ.

(Фрмаре.)

Маї зик іар зпї: віне, дестъл, vedem
кь ворвеле ачестеа сѣнт кьрат славоне,
зпгьреці, тьрчещї etc, пѣ сѣнт ромънеці;
дсѣ че атъта стьрѣре а ле скоате афаръ?
пѣ кьтва лимбеле челле-лалте сѣнт пѣмаї
де вп элемент? пѣ везі кь лимба елленъ
аре атътеа ворве асіатїче шї еціптене?
пѣ везі лимба епглезъ жьштатате цертанъ
шї жьштатате галмъ? де че шї лимба
поастръ сѣ п'аїбъ ворве стрьїне каре
с'аѣ пѣмдптенїт, шї с'а депрїнс лътеа кь
дѣселе? — Бѣпъ ворбъ, вѣпъ дптрева-
ре; дпсѣ domъле аша ар фї кьнд ар фї
шї ла пої аша; дар везі, ла пої пѣ тер-
це лъкръ тот аша.

Дп Гречїа аѣ венїт Фенїціенї, попо-
дїн Асіа шї дїн Афрїка, шї тоці дп пре-
зѣ аместекъндз'шї шї лимба шї датїнеле
шї депрїндерїле шї сѣпцеле, фрмаръ о
падіе каре пѣ се пѣмї Фенїціенї, пїчі Еціп-
тенї, чї Danaї, Ахеї, Елленї шї дп зрмъ
Гречї. Атът авеа дрепт чеї дїн Асіа кьт
шї чеї дїн Афрїка, шї аколо фѣ зп фел
де ассоціадїе, ла дѣпшї пїчі ворвеле еціп-
тене, пїчі челле фенїціене пѣ ера стрьїне,

ера але лор ка шї челе че маї фъкръ
дп зрмъ.

Дп Енглїтера се аместекаръ Галї
шї Саксонї, шї локѣиторїї Енглїтереї пѣ
се пѣмїрѣ пїчі Галї пїчі Саксонї, чї Ен-
глезі, адїкъ фрмаръ о падіе че пѣ ера
пїчі галъ пїчі саксонъ шї о лимбъ пѣоъ,
аместекатъ шї еа ка шї падіа, ікоапъ фо-
арте асешъпатъ падіеї. Аместекат е Ен-
глезъл, аместекат ѣ дї е шї лимба; іар о
ассоціадїе, аместїк де капїтале; ла дѣп-
шї іаръ ворвеле гале шї цертане пѣ сѣнт
стрьїне, сѣнт але лор.

Ла пої пѣ терце лъкръ, кьм ам зїс,
тот аша. Romanїї дїн Dacia, п'аѣ формат
алтъ падіе пїчі алтъ лимбъ, аѣ ретас
тот Ромънї. Кьрадї, дп лїпїе дреаптъ де-
ла Ромълъ? ва дптрева чїне-ва. Кьрадї
пе кьт пот ретънеа падіїле де кьрате,
кьрадї кь пѣтеле кь пѣ шї 'а аѣ скїмват,
кьрадї кь датїнеле кь пѣ шї ле-аѣ скїм-
ват, кьрадї кь гьверївл шї кь цара кь 'шї
ле-аѣ пѣмїт тот-д'авна ромънеці; дпсѣ аѣ
венїт дптре еї Славонї, Фпгьрї, Гречї, по-
ате шї Тьрчї. Німенї пїчі п'а пѣтѣт пїчі
пѣ 'ла сѣферїт чїне-ва сѣ'шї дппвїе пїчі
пѣтеле, пїчі леціле, пїчі датїнеле; дїн кон-
тра а стат ка стрьїн, шї д'а ретас ачї
ел шї копїї лѣї, де с'а дпкьскрїт, а кьѣ-

тат съ прииѣаскъ леѣеа ромънъ, лимба, ромънъ, даѣне ромъне, а къвтат съ се пѣтеаскъ Ромън. Ла пої п'а фост аша талтеш валтеш, че е ал тѣѣ, ал теѣ шї че е ал теѣ ал тѣѣ; ла пої п'а фост ассоѣаѣіе. А фост о паѣіе че с'а ѣівет принтре секолї шї каламїтѣѣї, че шї а консерват карактеръ шї тїпъл ориѣінар, че а приїміт пе стрїп ка оаспе шї 'л а опорат къ пѣтеле де Ромън атѣпчї кънд а червт а се комфорта къ леѣіле ѣтреї. А фост о паѣіе ка шї Гречїї карї, орї кът де къзвдї ера, а кърор лимбъ попъларъ орї кът ера де аместекатъ къ ворве тѣрчещї шї італїане, кънд с'аѣ реѣеперат аѣ сїмѣїт къ свѣт Гречї шї къ аѣ ал лор, шї ѣаръ шї лимбъ.

Ної ка шї Гречїї ам къзвт къ аѣевърат, ѣпсъ пѣ аша де жос ка шї ѣлшїї къчї ѣл тот-д'авна ам аввт зп колѣ де пѣтѣлѣт знде съ пѣтем ѣпълѣа тѣмпеле поастре, знде съ ѣскїѣем враѣеле стрїпїлор, знде съї приїміт шї пре еї, пе ачещї Гречї, съ ле ѣскїѣем шкоале спре ашї кълїва шї пропага лимба шї свѣнїріе, знде съ пе рѣгът ла Ѣвѣнезеѣ ѣл лимба поастръ, знде съ пе плъѣем ла Гъверн ѣл лимба поастръ, знде Гъвернъл съ пе аскълте шї съ пе респонзъ ѣл лимба поастръ, шї кънд а венїт о епохъ де реѣепераѣіе, п'ам пѣтѣт фї невоїдї а ѣлчепе ѣела тоате. Біѣдїї Гречї фъръ невоїдї ѣела тоате а ѣлчепе: зечї де мїї де ворве стрїпїе а лепъѣа дїп лимба лор; фъръ невоїдї ѣлсвшї пѣтеле де Гречї шї де Еленї а шї 'л лѣа ѣлапої, къчї се пѣміа. *ῥωμαίων*. Ної пѣ ам пѣміт шї пе пѣміт тот Ромънї, фраѣїї теї, Нѣмаї пої дїп ачѣа паѣіе потеотъ шї ѣлпѣрѣтеасъ, пѣ-

маї пої дїнтре тоѣї фраѣїї де ачѣеашї фамиліе пе маї пѣміт Ромънї; шї ваї! пѣтеле пѣрїпѣїлор поѣпрі, пѣ 'л вом фї консерват доаръ ка съ 'л ѣесонорът! Еѣї Ромън, домпъле? ромънеще ворвеѣї? Дака ѣар ворвеѣї ромънеще, слава шї ѣїнстѣа пѣ свѣт ворве ромънещї. Орї мїнѣїм кънд зїчѣем къ свѣтем Ромънї, орї мїнѣїм кънд зїчѣем къ е лимба ромънъ асѣл кът о ворвїм.

Съ лъѣм ѣар лимба латїпъ, ва зїче алтѣла дака свѣтем Ромънї. Н'авѣм трѣвзїпѣѣ с'о лъѣм, пѣптрѣ къ о ам ѣївет шї о ѣїпѣт; ѣпсъ лимбеле, де шї свѣт тот ачѣеа ѣлшї аѣ шї еле фаселе лор. Платон ера Елен шї п'а скріс лимба лѣї Омер, Гречїї де астъзї свѣт Еленї шї пѣ скріѣ лимба лѣї Платон, шї къ тоате ачѣсте шї лимба лѣї Омер шї а лѣї Платон, шї а Гречїлор реѣепераѣї, тот лимбе елене свѣт.

Лимба поастръ е романъ ка шї чѣа латїпъ ѣпсъ свѣт алтѣ фасе: шї акът е ворба пѣмаї де а о кълїва шї а о кълїва ва ва съ зїкъ а о кърѣѣї, а о ѣлаовїла, аї да о еѣвѣкаѣіе ѣзпъ патъра еї, шї ла еѣвѣкаѣіа ачѣаста съ фїт къ лѣаре а мїпте ка ла орї че еѣвѣкаѣіе. Нѣ дїп тоате фамїліе есѣ копїї вѣпї; пѣ дїп пѣтеле тѣтълор скріїторїлор есе лимба кът се каѣе сѣ еасъ. ѣл каселе знде тата тѣмъл ѣлтр'о парте шї мама ѣлтр'алга, копїї зѣѣ, аѣ фел де фел фїсіопотїї, шї кът ор ешї кънд с'ор фаче марї, Ѣвѣнезеѣ маї шїе. Скріїторїлор че даѣ шї прїп зпгъріе шї прїп славонїе, шї прїп франѣозїе, шї ѣл ѣреапта шї ѣл стълга, че арѣккъ пе хъртіе че ле-о венї фъръ къѣет, фъръ зпїме, фъръ ѣлтрѣѣїме, кът ле свѣт зрѣтърїе аша ле есте шї лимба.

Че пъкат пентрѣ пише каџсе атѣт де днделесе шѣ атѣт де націонале, съ асѣ-
de чѣне-ѡа атѣта, съ ворѡеаскѣ атѣта, съ
кѣлтѡаскѣ атѣта, ка съ'шѣ факѣ атѣдѣа
ѡоѣторѣ де рѣѣ!

Іар се маѣ скоалѣ о дндтреваре: „Бѣ-
не, възѡѣ кѣ ворѡеле фенѣчѣане шѣ еѣ-
птене пѣ сѡнт стрѣне дн лѣтѡаелепѣ; вор-
ѡеле гале шѣ цертане пѣ сѡнт стрѣне дн
ѡеа енглезѣ, кѣ ла поѣ сѡнт стрѣне ѡеле
зѡгѡрѣцѣ, славонѣцѣ, ш ч л: ам възѡт а-
ѡеаста; дар де ѡе съ пѣ прѣѣѣтѣ шѣ поѣ
ворѡе стрѣне кѣт прѣѣтеск шѣ алте лѣт-
ѡе форматѣ, кѣт прѣѣѣтѣ лѣтѡа елепѣ фор-
матѣ, дн скрѣерѣле лѣѣ Сепонфонтѣ, кѣт
прѣѣтѣще лѣтѡа франѡезѣ асѣзѣ?“ — Съ
прѣѣѣтѣ, донѡѡе, чѣне зѣѡе съ пѣ прѣѣѣтѣ;
сѣ фѣе ѡлсѣ ѡеѡа ворѡе де кѡстѡѡе, де да-
тѣне стрѣне, де дрегеторѣѣ стрѣне, ворѡе
ѡе адѣк а мѣнтѣ ѡн лок, о царѣ, о епѡѡѣ;
лѣ днсѣ шѣ ворѡе каре не деградѣ. Ам
зѣк кѣ пѣтѡеле, фѣѣнда поастрѣ, карѡеа,
сѡпѡеле не сѡнт ромѣнѣцѣ, ш'апоѣ слаѡа,
чѣпстеа, словозѡенѣа, мѣла дн поѣ, каре сѡнт
фрѣктѡеле омѣлѣ, сѣ не фѣе стрѣне? поѣ
сѣ п'авѡѣт нѣчѣ де кѣт? — Оастѡеа, арѡеле,
pedestrѣ, кѣлѣрегѣѣ сѣ фѣе ромѣнѣцѣ, шѣ
дежѣрѡѡѣ, расѡѡѡѣл, сѣ фѣе стрѣне? п'ор
фѣ авѣнд астеа пѣтѡе дн лѣтѡа Ромѣнѣ ѡеа
таре, п'ор фѣ авѣнд пѣтѡе ла фрадѣѣ поѡѡрѣ?
Азѣѣ де ѡн пом, дндѣ сѣѡѡѣ кѣ се пѣтѡе-
ѡе Порѡокал прѣкѣт локѡѣторѡѣ Ромѣнѣ-
ѣ се пѣтѡеѡе Ромѣнѣ; темѣлѣа лѣѣ се пѣ-
тѡеѡе рѣдѣчѣпѣ, прѣкѣт а Ромѣнѣлѣѣ, пѣ-
чѣоаре; матерѣа лѣѣ ѡеа маѣ таре се пѣтѡе-
ѡе лѣтѡѣ ка а Ромѣнѣлѣѣ карѡе, оасе...
днѡѡѣлѣтѡѣра лѣѣ, скоарѡѣ, ка а Ромѣнѣлѣѣ
пѣле; парѡеа зѡедѣ ѡе чѣркѣлѣ прѣѡтр'ѣп-
сѣл се пѣтѡеѡе тѡѡѣт сѣѣ сѣѣ, ка а Ромѣ-

нѣлѣѣ сѣѡѡе; ресѣрѣтѣреле ѡе се дндпарт
днп трѣпкѣѣл лѣѣ се пѣтѡеск ратѡѣре, [ка але
Ромѣнѣлѣѣ ѡраде; днѡѡѣѣтѡѣра лѣѣ ѡеа вер-
de шѣ зѡѡрѣѡоаре кѣ се пѣтѡеѡе фрѣѡѡе,
ка а Ромѣнѣлѣѣ пѣр, ѡеѡе, сѣрѣѡѡеѡе; азѣ-
ѣѣ кѣ фрѣѡѡа лѣѣ е граѡѣ, таре, шѣ дн
форма пѣрѣлѣпѣ, кѣ форма шѣ тѣрѣѡеа
сѣѣ фѣѣѡѡѣѡѣа аѡелѣѣ пом е егалѣ кѣ а
порѡокалѣлѣѣ, кѣ флѡоареа лѣѣ е алѣѣ, мѣ-
росѣѡоаре атѣт кѣт дндѣ рекѣамѣ Парадѣ-
сѣл шѣ пѣлѣѡерѣле прѣѡеѣ мѣресе ѡе а ешѣт
днп тѣѣнѣле креатѡоаре але лѣѣ Дѣтѡеѡеѣѣ;
азѣѣ іарѣ кѣ тодѣ пѣкторѣѣ, фѣѣѡѡѣѡѣѣѣ
ѡѣѣ, дн Ромѣнѣ, дн кѣѡѡѣ шѣ датѣнеле лѣѣ,
фѣѣѡѡѣѣѣ італѣѡе шѣ датѣне романе, шѣ
кѣ лѣтѡа лѣѣ дндѣ рекѣамѣ лѣтѡа Італѣѣѣ,
лѣтѡа лѣѣ Вѣрѣѣлѣѣ шѣ а лѣѣ Данте, шѣ
дндѣ прѡмѣтѣѡе о пѣнтѣ фѣрѣчѣѣтѣ кѣ Еѡро-
па чѣѡѣлѣсатѣ. Азѣѣѣ не зѣтѣ кѣ аѡел по-
тѣѣ ѡе се кѣамѣ порѡокал кѣ тоате харак-
терѣѡеѡеѡе порѡокалѣлѣѣ, кѣ дѣѣ нѣѡе фрѣѣк-
те ѡе се пѣтѡеск тѣре пѣдѣѡеѡе! орѣ шѣ
маѣ рѣѣ, кѣ се пѣтѡеск гѣѡѡѣ де тѣѡѣ!
Нѣ те-аѣ мѣра? п'аѣ зѣѡе кѣ мѣѡе пѣтѣра-
лѣѣѣл, днѡѡѣдатѣл, фѣѣлѡѡѡѣѣл, пѣтрѣѡѣѣл,
ѡоѣторѣл дѣѡѣѣтѣле де ѡѣне, каре ѡа сѣ те
днѡѡѣѣ кѣ атѣѡеа ідеѣ шѣ адеѡѣѣрѣѣ, дн-
ѡеѡѣѣнд дѣла о атѣт де гроасѣ мѣѡѣѣѡе?
Де ѡе пѣ те мѣрѣ дарѣ кѣѣнд дндѣ сѣѡѡе кѣ
Ромѣнѣл кѣ тот пѣтѡеле лѣѣ, кѣ тот лап-
тѣле ѡе а сѣпѣт, кѣ тот сѣѡѡеѡе ѡе дн
чѣркѣлѣ прѣп ѡѣне, кѣ тоате ѡрадеѡе шѣ
пѣпѣѣл лѣѣ, кѣ тоатѣ іпѣѡа лѣѣ, кѣ
фрѣѡѡеѡе факѣлѣтѣѡѣлор лѣѣ, ор сѣ фѣе, мѣ-
лѣ, прѣѣтѣѡѣѣг, чѣпсте, словозѡенѣе, слаѡѣ?!
О таре рѣѣѣѣѣре а поастрѣ!

Аста 'мѣ е ѡѡѡа, донѡѡлор, шѣ пѣ
тѣ прѣѡеѡеѣѣ сѣѣ ѡѣ фѣѡеѣѣ а пѣ тѣ
прѣѡеѡе. Еѣ аста зѣк: ка нѣчѣ стрѣнѣѣ

нічі ворвеле лор съ нѣ фіе дн капл вь-
кателор.

Пвтем дн челе дѣпъ вртъ авеа ворве
стръіне пе атът кът вом ведеа къ лімба нѣ
devine нічі аспръ нічі монстрвоасъ, дѣпъ
патра ші дотрегъл еі. Bezі o dantъ па-
рісіанъ, двестіть дн костѣмъ съѣ паці-
опал саѣ дѣпъ moda епохеі; vezі ънсъ ші
о врьдаръ анткь, о коланъ саѣ піще чер-
чеі готічі, зп шал асіатк, о кончѣръ кі-
незъ, кънд ачесте ornamente етеропене
свт сінгратіче ла зп дотрег омоцен,
де мълте орі свт маі піканте ші маі ін-
тересанте, дака dama аре ачева че се нѣ-
меще гѣст дн тоелетта са. Аместекъ
ѣнсъ де пѣрці етеропене фѣръ гѣст, фѣ-
ръ комбнаре, фѣръ регълъ, фѣръ цїїндъ,
дн тот-д'зна фаче о карікатѣръ. Фіе ші
ла поі ворве стръіне пе кът поате а ле
іерта історіа паціеі ші арта, пе кът аче-
стеа съ п'адѣкъ паралісіе лімвеі ші паці-
опалітьдіі ноастрѣ.

Ѣнсъ еѣ м'ам апѣкат съ фак зп во.
кабллар ші прекъвдларѣа еші маі маре
де кът дѣпсъл. Атѣта ворвѣ пентрѣ вре
о 1200 де ворве! Ар авеа дрептате съ
зікъ чіне-ва: „с'а скремѣт мѣнтеле ші а
пѣскѣт зп шоарече.“ Къ тоате ачестеа нѣ
е нічі о мінъне; мінънеа ар фі кънд с'ар
скрете шоаречеле ші ар паще зп мѣн-
те; ші міе, фїїнд къ дмі маі плаче маі
мълт адеверъл де кът мінънеле, дмі вені
съ нѣ преа фїѣ атът де скѣтп ші екопо-
нѣ дн прекъвдларѣа меа; маі влртос
къ тѣ сіндіам ші датор а десѣаче пе
ічі колеа ші піще веки дѣторі; еѣ, злѣ,
пдѣпъ акѣт нѣ ші ам дат демісіа за
скріе ка съ дісер пе кредіторі меі дес-
пре кредітъл нѣ каре тѣ вор опорѣ. Ам

врѣт с'арѣт къ ші д'акѣт длоаїте воіѣ
плѣті дѣпъ кѣвїїндъ фіе кѣрвіа.

Къ тоате ачестеа іаръ де че съ'мі
дефаїтѣ еѣ сінгѣр вокаблларѣл меѣ, зі-
кънд къ е мік. Нѣ е мік нічі де кѣт.
De мік лѣкрѣ лѣаді дѣтпеавоастрѣ, атѣ-
теа ворве славопе, зогвренці, тѣрченці ші
дїгъненці съ ле алѣнце чіне-ва дн лімба
ротънеаскъ? de мік лѣкрѣ лѣаді дѣтпеа-
воастрѣ съ се апѣче чіне-ва съ асѣде, ка
съ днтоаркъ капл зпор кокоане че се
аместікъ ші дѣтпеалор дн літератѣръ, ші
съ ле факъ а нѣ маі пропѣца ворве ін-
новіле? Аста е о лѣтѣ фоарте маре, пент-
трѣ къ кред крецінеле къ кѣ ворвеле
воіѣ алѣнга ші фаптеле. Аста нѣ е мік
лѣкрѣ, е преа маре, ші прін вртареа зпві
асѣел де вокабллар і се кѣвеніа, дѣпъ то-
атъ дрептатеа, о асѣел де прекъвдларѣе
ші о асѣел де поскъвдларѣе. De веі фі
кѣскат ѣнсъ, вѣвлъ меѣ чїтитор, кѣт ле-
аї петрекѣт, кѣлпа нѣ есте а меа, къ еѣ
віет м'ам нѣс тоате пѣтеріле ка съ те
фак съ рлзі, дака нѣ де антагоніціі меі ім-
тацінаці чел пѣдїн де міне. Зікънд: ав-
тогоніці імацінаці, съ тѣ днделенці вѣ-
рат къ воіѣ съ зік аша переалі, днкіпціі
дн мінтеа меа, съ нѣ каре кѣт-ва съ дї
плеснеаскъ прін кап къ еѣ днделег аша
сѣвдїрі, ка ада де пѣјаженѣ, пердѣдї де
сѣвдїреі, овскѣрі кѣт авіа дї поате ведеа
лѣмеа, ші пе еі ші пе скріеріле дѣтпеа-
лор, саѣ чел пѣдїн че се днфѣл ка вѣро-
аска ка съ се факъ воѣ, че дїпъ ка дн-
царѣл пе ла врекеа лѣвалі; съ нѣ каре
кѣт-ва съ кѣценці асѣел ші съ атїпці ор-
голіл ла атѣдїа сamentі респектабіл; къ
атѣачі нѣ м'аместік, еѣ п'амзіе маі мѣлт
де кѣт пѣмаі імацінаці. Аша дака п'аі

пѣтѣт рѣде де дѣмнеалор, рѣзі дѣкаі де міне, къ м'ам пѣс съ іаѣ о кавсъ комъ-нѣ ші національ фѣръ съ тѣ дѣсарчине пімені, фѣръ съ м'і пльтеаскъ пімені, фѣръ съ ам лавдѣ, фѣръ съ ам фолос, фѣръ съ аспір ла врѣп лавре пѣліт, пічі дѣкаі ла вре вѣ возіѣ. Рѣзі де аста пѣлѣ те веі ціне къ тѣна де інімѣ, къ вѣте, рѣзі ші еѣ, кредетѣ, де нѣ маі почіѣ; акѣм ам дѣчепѣт съ м'і квнокъ пѣвѣнія: къ воіѣ а фаче не піше оамені а креде къ сѣнт фіі лецітімі аі вѣпор пѣрпіді кърор ла поартѣ пѣтеле, кънд еі дѣмі дѣмпѣтѣ пѣнтрѣ че съ ле стрік фрѣмоаса ілѣсіе де а се креде вастарзі! О пѣвѣнія тѣа! ші mare дѣ-делепчѣне а тѣвлор че спекѣлъ къ пѣ-шійнда поастрѣ!

Ачі ерам съ м'і термін прекѣвдѣлѣ-рѣа; ші дѣмі адѣсеіѣ а мінте чева. О съ везі фоарте дес, чітіторѣа тѣѣ дѣ вока-вѣларѣа вртѣтор пе ла тѣлте ворѣе сем-пѣа ачеста (?). Атѣпчі съ шіі къ пе аколо м'і се дѣфѣндѣ тоатѣ прокопсеѣла, е семп къ дѣтрѣвѣ ші еѣ де че оріціне ва фі ворѣа ачѣеа. Дѣ алте локѣрі іарѣ веі ведеа ворѣе славоне орі тѣрчѣці, фѣръ съ ці арѣт към с'ар пѣтеа зіче пе ротѣнеще, пе ачелеа съ шіі къ ші де ле мас аша спѣозврате, дѣсъ м'іці сѣнт маі съпѣто-асе ші маівіі де кът челе-лалте. Нѣ шіѣ, зѣѣ, де аш пѣтеа еѣ дѣ зіоа де астрѣзі съ пѣіѣ дѣ лок де „вдрѣстѣ етате?“ Нѣ шіѣ че съ пѣіѣ дѣ локѣа ворѣелор дѣспас, га-та, треавѣ, деамѣаш...“ Де вор кътеза алці, де вор ші алці съ пѣіе алте ворѣе. еѣ зѣѣ пѣі пістѣескъ пічі де към къ с'ор фаче маі прокопсіді де кът міне. Не вртѣ іар, ла че съ зік ворѣѣ mare? вѣ къшѣа ла тоате ворѣеле дѣсетѣате ачі дѣ

вокавѣлар ам пѣтѣт съ кореспѣнз дорпн-целор ші ацентѣрпелор вѣпор рѣтѣчіді де радікаліціі ка ші міне? ла къте воіѣ фі аіѣрѣнд ші еѣ! ші пѣнтрѣ ачѣеа вѣ роѣ съ тѣ іертаді. Пѣкатѣл шѣртѣрсіт арѣ пред маі кът о віртѣте.

I. Eliade.

(Ва вртѣа.)

СПІЧЕ ІСТОРІЧЕ.

(Ѣртѣаре.)

Астѣеліѣ дѣ тімп фѣрте скѣрт къ ар-те ші аменпдѣрп аѣ копрпнс Міхаіѣ дѣо-цѣрп, адекъ Трансілѣаніа дѣ 11 зіле, ва съ зікъ: дп 18. Октомѣрпє, саѣ зіоа лѣі Лѣка, пѣлѣ дѣ 28. Октомѣрпє зіоа лѣі Сп-мон ші Іѣда. Іар Молѣавіа дѣ опт зіле, адекъ дела 1. Маіѣ, пѣлѣ дѣ 8. фѣръ а перде тѣкар вѣ солдат.

Дѣ 26. Маіѣ прпнчпеле Міхаіѣ трп-міте солі ла четѣціле Трансілѣаніеі, каріі съ спѣіе, къ ел фѣгѣрпнд пе Іереміе дп Молѣавіа пѣлѣ ла термпніі Полоніеі, лар фі афлат дѣпреціѣрѣа Хотпнѣлѣі, внде лѣ-впндѣа, аѣ репортат асѣпра лѣі вікторіе, оторѣнд кътеѣа м'іі де полоні, іар Іереміа скѣпѣнд къ къціѣа лѣогѣ сіне. Ачѣ-стеа пѣ пѣмаі леаѣ дѣпціпдат Міхаіѣ ла четѣціле Трансілѣаніеі, чі аѣ ші порѣнчпт тотодатѣ, ка съ ші конѣтестеѣе вѣкѣрпа прпн дескѣркареа тѣлѣрпелор, лѣкѣрѣ че ла Бра-шов се ші дѣмпліні дѣ ачѣеаші зі.

Ла Молѣавіа ле іартѣ дареа саѣ вірѣа, ші вріп ачѣаста дѣ атраѣе ла аскѣлѣтаре, каріі аѣ ші апропіе, къ пѣлѣ кънд дѣі ва іерта де даре, вор м'іаіта дп але сале ші вор анѣра цара де рѣт ѣеліѣа де дѣшман. — Дѣ 27. Іѣніе Міхаіѣ пѣрѣсінд Молѣавіа,

плеакъ кѣтре Брашов, vnde петрече 5 зиле. Факсіе зиче, къ ар фї фост пѣкѣжїт не брашовенї нѣ шїѣ петрѣ че ворбе дешарте че азї деспре еї, дѣкѣт ера хотѣрѣт але прѣда четатеа, дар зїї дїн оменїї сѣ шї азѣме Моїсі Секзїл дѣ дѣвѣнїрѣ.

Ла 1. Івліе аѣ сосїт дела дѣпѣратѣл церманїлор докторѣл Пец, каре нѣ вої а се апропіа де Міхаїѣ, пѣлѣ кѣнд нѣ ва трїміте врезн от де ал сѣѣ ла дѣпѣратѣл дѣ кїп де гаранте. Дечї трїмітїнд Міхаїѣ пе ванѣл Міхалчѣ с'аѣ апропіат докторѣл спїндѣшї мїсізѣеа са.

Дѣ 18. Івліе Міхаїѣ прескрїе адзѣнаре ценералѣ дїн Белград, дар дѣаїте де а се адзѣна статѣрїле, ел тратѣ кѣ солїї тѣрчещї шї кѣ чеї церманї, пе карїї дѣндѣле дарѣрї фортѣ splendide, дѣ словозї ла патрїа лор. Сѣпт че кондїцїї аѣ тратат кѣ дѣншїї п'аѣ кѣтїнекат кѣ нїме. Дѣтр'ачеа аѣ импѣс о dare неавзїтѣ де фїекаре пѣртѣ кѣте 6 фїорїнї.*)

Дѣ ачест тїмп Міхаїѣ кончѣде прїнчїпатѣл Молдавїеї лѣї Маркѣ, фїїѣл лѣї Петрѣ Радоловїчї; каре дѣсѣ нѣ пѣтѣ домнї маї мѣлт де чїпчї зїле, кѣчї полонїї аѣ реашезат пе Іеремїа, чел скос де кѣтре Міхаїѣ.

Пе кѣнд Міхаїѣ дѣ тоатѣ лѣна лѣї Авгѣст дїсѣѣне кастре дѣ маї мѣлте локѣрї; дѣ секзїте; апропе де Севїш, дѣ кѣтпѣл пѣнїнї; шї іарѣш ла Тѣрда шї ла термїнїї Молдовеї петрѣ фаїма че се азїзїа деспре венїреа тѣрчїлор, а тѣтарїлор

шї де алтѣ парте а полонїлор; пе кѣнд іарѣш дѣчене а тїрѣнї пе повїлі шї мїшкат де препѣсѣрї гоале дѣчене а шї де кѣла пе кѣдїва, іатѣ кѣ зїїї фїкошї о іеѣ ле фѣгѣ шї се департѣ дїн царѣ, дѣтре карїї ера шї кѣпїтанѣл ценерал Моїсі Секзїл кѣ кѣдїва фрѣнташї, дѣпѣ карїї десертарѣ алдїї шї алдїї, іар чеї че рѣмасерѣ дѣ патрїе дѣшї фак плап дѣ аскѣлѣ петрѣ де а се траѣе дела Міхаїѣ, пѣлѣ кѣнд дѣ зрїтѣ се декларарѣ дѣ пѣблїк де дѣшманї аї лѣї Міхаїѣ, (vezi Istvánffi паѣ. 488).

Дѣ 2. Сѣпт. аї пощрїї се помѣеск кѣ неѣе скрїсорї дела повїлі, дѣ каре се сілеск аї траѣе дѣ партеа лор спре а дѣтрепрїнде пѣрѣсїреа лѣї Міхаїѣ; дѣсѣ аї пощрїї кѣцѣтѣнд ла онѣстѣл нѣме, чел авѣрѣ пѣлѣ акѣм ла Міхаїѣ, vnde трѣчѣаѣ де чеї маї крѣдїнчїошї, пе карїї нїме нѣ іаѣ пѣтѣт пѣрѣ де вѣзѣеторїе саѣ трѣдѣчїѣне, детермїнарѣ а нѣ фаче нїчї ачї врѣпѣшїре некѣтпѣтатѣ, шї аша спре ашї арѣта статорнїчїа шї крѣдїнга; трїмісерѣ ачеле скрїсорї ла Міхаїѣ. Скрїсорїле дѣкѣ нѣ вор фї сосїт ла прїнчїпе, кѣнд іатѣ кѣ ла брашовенїї ажѣл алтеле дѣ каре се копрїндеа маї пе ларг тот планѣла де дефекдїѣне, дар оменїї пощрїї шї пе ачѣстеа ле трїмісерѣ прїн вї от азѣме фѣрѣ нїчї о дѣтѣрзїере.

Дар се дѣтѣтпѣлѣ, кѣ шї Сївїенїї прїтїрѣ асѣменеа скрїсорї дїн кастреле повїлїлор, але кѣрор копрїнс ера ка шї ла але пѣстрѣ. Сївїенїї мїшкадї де есѣтпѣла пострѣ пе ачеле нѣ ле трїмісерѣ прїн от, чї ле дѣсерѣ еї дѣ персѣнѣ, лѣнд лѣлгѣ сїне шї пе отѣл кѣ скрїсорїле поастрѣ. Кѣнд ера маї сѣ дѣтре дѣ кѣртеа прїн-

*) Алдїї домнїторї импѣсерѣ маї тѣрзїѣ пѣлѣ шї 18 талѣрї де пѣртѣ (ла о пѣртѣ се соко-тїа 5 – 10 razde). Trad.

чипелѣи, дѣделег дела бѣ каріи фамиліарі де аї лѣи Міхаїѣ, кѣ челеламте четѣдї пѣ маї сѣнт крединчоасе прїнчїпелѣи, чї кѣ тѣте с'аѣ ретрас де кѣтре ел, афарѣ де сївїенї шї де врашовенї, асеменеа шї зпгврїї дїн кастреле лѣи Міхаїѣ кѣ тодїї аѣ фѣрїт шї с'аѣ дѣмпрезнат кѣ повїлії, кѣ щїгѣндѣшї маї дѣтѣї амнестїе депїлїѣ пентрѣ тѣте кѣте с'аѣ дѣтѣшплат, кѣод се афла сѣнт дѣтѣндѣрїле лѣи Міхаїѣ, лѣкрѣ, каре повїлії вѣзкрѣшї дѣ кончесерѣ маї алес спѣрѣнд, кѣ кѣ модѣл ачеставор атраѣе дѣ пѣрѣдїле лор шї не секѣї, карїї еї кїетасерѣ не Міхаїѣ дѣ Трансїлванїа. кѣ пѣдежде кѣшї вор рекѣдїга перѣвѣта лїбертате.*)

Ачестеа шї алтеле асеменеа дѣделегѣндѣле сївїенї шї пертратѣнд лѣкрѣл кѣ амѣрѣнтѣл, се редиторк дїн дрѣм ла аї сѣї, де знде не ретрїмїт нѣѣ скрїсорїле повїлілор кѣ алтеле че ле прїїмїсерѣ дела перманї шї зпгврї шї дела пресїдїарїї дѣмпѣратѣлѣї цѣрманїлор, арѣтѣндѣне тотодатѣ шї а лор дѣфекцїзне дїн 10. Септ., дѣнїѣ каре не рѣгѣ кѣ тѣтѣ сїлїнда, ка сѣ не дѣролѣм кѣ еї.

Фѣрѣ дѣтѣрїере се шї конкїетѣ сепатѣл шї попорѣл дѣкѣ атѣнчї сѣара дѣ дѣтїнека 15. дѣнїѣ трїїнїтате, знде тодї кѣ шаре аплавс се дѣтвоїеск кѣ чеї че не сѣѣтѣїа пѣрѣсїреа лѣи Міхаїѣ, шї дѣкѣ дѣ аѣеа нѣпте се прїнд шї се пѣн ла прїнсоаре тодї ромѣнїї не кѣдї се пѣтѣ пѣне тѣна, дѣтре карїї ераѣ шї вїстїерїѣл Вїстелїе шї Георге фрателе лѣи Міхаїѣ ал шаре-

лѣї ван, не алдїї їарѣшї дї отѣбрѣрѣ, кѣтѣтѣндѣссе ромѣнїї дѣ тѣте зпгїзрїле шї вѣїле шї дѣндѣссе торѣдїї фѣрѣпїчї о крѣдаре. Дѣн 2. Септ. каре кѣзѣ дѣтрѣо лѣнї, се рѣдїкарѣ фѣрчї дѣ мїжлокѣл пїаѣеї.*) Се лѣдѣеце фамїа дѣспре венїреа ромѣнїлор шї кѣ ар фї апрѣне де термїнїї Бѣрсеї ла Рѣкѣр. Ачестѣ щїре о дѣтѣреск кѣдїва прѣкѣрсорї ромѣнїї вѣрѣацї фрѣлаташї дїн ѣстеа ромѣнѣ, карїї не щїеа нїмїк дѣспре трѣдѣтѣра врашовенїлор, прїн вртаре венїа ла пої кѣ тѣтѣ сїгврїтатеа ка ла аї сѣї. Дар фѣрѣ весте пѣвѣлеск асѣпра лор рошновенїї, шї прїпзѣндѣї, дї дѣк дѣ четатеа Брашовѣлѣї, знде фѣкѣндѣлїсе пѣдїнѣ черчетаре, дї отѣарѣ вїндѣї, пѣстрѣнд пѣтмаї пе ага кѣ вїїаѣѣ. Дѣн аѣеашї сѣарѣ пе ла 4 бѣе енїрѣ врашовенїї ка сѣ се опѣнѣ ромѣнїлор. Дѣсѣ ромѣнїї вѣзѣндѣссе маї славі о їеѣ ла фѣгѣ, їар аї пощрїї не каре кѣм дѣ ажѣнѣеа, дѣ отѣора. Дѣн 13. Септ. пе ла амїаїлї врашовенїї пощрїї порпеск кѣтре Прѣжтер, знде дѣшї ашѣаѣл кастреле, ка дѣ зїѣа вртѣтоаре сѣ пѣвѣлїаскѣ асѣпра ачелор ромѣнїї че се аѣепѣаѣ сѣ вїе пе ла Оїтѣл. Дѣн 14. Септ. ла аї пощрїї се адаѣгѣ шї зпгврїї склопетарї недѣстрїї дѣ вѣтѣр де 150. Аша дѣдатѣ че лї се дѣдѣ прїлеж пѣвѣлеск асѣпра ромѣнїлор карїї дѣчепеаѣ а се арѣта. Дар лѣнѣта чеа дїнѣтѣї аѣ фост неферїчїтѣ неатрѣ аї пощрїї, кѣчї ромѣнїї дї реїмїнїсерѣ кѣ о аѣѣелїѣ де тѣрїе, дѣ кѣтѣвѣдї терїрѣ, алдїї се рѣнїрѣ, їар командантѣл тѣнарїлор пощрїї кѣпѣтѣ прїн

*) De n'ar zїtra ачест аѣевѣр їсторїк тодїї карїї претїнд а фї їсѣдѣкторїї лѣи Міхаїл.

о вомъ о асфеліѣ де ловітврѣ, джкѣт п'аѣ ретас пеле не трѣпѣл лѣи, кареа съ пѣ фіе фост арсъ. Де кѣтре сеарѣ ѣт-вларѣ аї пощрїї чева маї віне, кѣчї лварѣ дела ротѣнї дѣѣ тѣврї. Дн 15. дитор-кѣндѣсе брашовенїї дїн кѣмпѣл вѣтѣліеї, кѣчї ера театѣ, ка пѣ кѣтва съ фіе дн-кѣндїврадї де о парте саѣ де алта прїн врео стратацетѣ мїлітарѣ, не спѣсерѣ, кѣткѣ арташѣл Сава, не кареле Міхаїѣ дн лѣсасе дн Молдавіа кѣ днтреага ар-татѣ че ера центрѣ пресїдїѣ, чере, ка съ теаргѣ кѣдїва дїн кастреле нѣстре ла дѣн-сѣл шї съ л асїгѣре, кѣ ва пѣтеа інтра дн четатеа ноастрѣ фѣрѣ перїколѣл вінедїї, съ шї вадѣ фетемеа шї копїїї че аре ако-ло, зїкѣнд, кѣ шї ел ар авеа дн кѣцет а се днпрезна кѣ аї пощрїї дн контра лѣї Міхаїѣ. Ачеаста с'ар фї фѣкѣт, дакѣ секѣїї пѣ неар фї днпедекат. Пе кѣнд не афлап ої дн одїхлѣ дн Брашов, іатѣ кѣ секѣїї карїї шедѣа не лѣнгѣ Олт, апрїнд Крїсва-влѣ шї Бодїла. Дн 16. се адѣнѣ ротѣнїї, карїї фѣдїсерѣ дн зїоа трекуѣтѣ шї се дн-презнѣ кѣ молдовенїї, днтре карїї ера ар-ташѣл Сава, де карїї се леагѣ шї секѣїї. Ачеїїїа маї паїате де а днчепе чева, трї-мїт дела Прѣжтер о депѣтаціе ла сенатѣл дїн Брашов ка съ чеарѣ вртѣтѣреле: 1) Днтреавѣ, центрѣ че пѣ іаѣ лѣсат съ треа-кѣ дн паче, чї леаѣ фѣкѣт фелїврї де стрї-кѣчївої, оторѣнд фѣрте тѣлцї шї лѣндѣле шї машинеле де ресвоїѣ, черѣнд респѣнс ла ачеаста. 2) Чер, ка съ лї се дѣа лор тодї повїїї кѣцї с'ар афла ла еї шї маї алес чеї че с'аѣ днпрезнат дн зїоа трекуѣтѣ

кѣ брашовенїї дн контра ротѣнїлор, асе-менеа шї тѣпѣл не каре л'аѣ фост лѣат аї пощрїї. Ачестеа ле чер прїн вѣн брашовеан не каре л'аѣ фост прїнс дн вѣтаїа дїн зїоа трекуѣтѣ. Че се ва фї іспрѣвїт, пѣ се шїе, атѣта днсъ аѣ фост адеврѣат, кѣ аменїн-дѣрїле сенатѣлї дїн Брашов п'аѣ фост фѣ-рѣ ресѣлтат. Кѣчї аменїндѣдѣне секѣїї кѣ фок де кѣтва пѣ ле вом да не повїлі шї тѣпѣл, аї пощрїї ле респѣнсерѣ прїн а-семеенеа аменїндѣаре зїкѣнд, кѣ де вор да секѣїї фок, атѣнчї еї ле отѣрѣ фетемїле шї копїїї карїї се афла спре сїгѣрїтате дн Бра-шов. Дн вртареа ачестора дн 17. Септ. трекуѣрѣ дн паче прїн дара Бѣрсеї нефѣ-кѣнд алтѣ стрїкѣчївоє, декѣт кѣ апрїнсерѣ вѣ сат ротѣнѣск че се дїнеа парте де Бра-шов, парте ера тошїа влѣї повїл. Чеїї карїї трекуѣрѣ ера песте чїнчї мїї.

(Вор врта.)

Деаса черчетаре.

Соакра знѣїа днтрѣнд
 Не знѣгѣ жѣтѣвї, зїкѣнд:
 Бѣнѣ зїоа фѣтѣл меѣ,
 Іа vezї кѣн те іѣвек еѣ!
 Кѣ tot дес те черчетез.
 Ел рѣспѣнсе: Вѣз шї крѣз;
 Дар де веї, дн фелѣл меѣ,
 Ка съ те іѣвек шї еѣ,
 Маї пар съ тѣ черчетезї;
 Кѣ преа тѣлт тѣ 'ндаторѣзї. —

А. Паун.